

Sygn. akt III CZ 325/22

POSTANOWIENIE

Dnia 9 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący)

SSN Agnieszka Piotrowska

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J.P. i M.P.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 9 grudnia 2022 r.,
zażalenia pozwanego
na wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach
z dnia 5 maja 2022 r., sygn. akt III Ca 290/21,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w Katowicach, pozostawiając temu Sądowi
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 maja 2022 r. Sąd Okręgowy w Katowicach uchylił wyrok Sądu Rejonowego w Pszczynie z 9 grudnia 2020 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W zażaleniu pozwany Bank S.A. w W. zarzucił naruszenie art. 386 § 1 i 4 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu jedynie skontrolowanie przez Sąd Najwyższy, czy orzeczenie kasatoryjne sądu drugiej instancji, przekazujące sprawę do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek przewidzianych w art. 386 § 2 lub 4 k.p.c., a więc czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada wskazanej w uzasadnieniu podstawie ustawowej i czy rzeczywiście wystąpiła w sprawie. Dokonywana ocena powinna mieć zatem charakter formalny i skupiać się wyłącznie na ustanowionych we wskazanych przepisach przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji i nie może wkraczać nie tylko w ocenę merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji w kwestii materialnoprawnych podstaw rozstrzygnięcia, lecz także w ocenę prawidłowości zastosowania przez ten sąd innych przepisów prawa procesowego, nie związanych bezpośrednio ze wskazaną przyczyną uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2012 r. IV CZ 147/12, OSNC 2013, Nr 3, poz. 41; z 25 czerwca 2015 r., V CZ 6/16, niepubl.; z 29 października 2015 r., I CZ 92/15, niepubl. i z 7 kwietnia 2016 r. II CZ 6/15, niepubl.).

Z tych względów zarzuty skarżącego kwestionujące merytoryczne stanowisko Sądu drugiej instancji dotyczące konsumenckiego statusu powodów czy też abuzywności postanowień łączącej strony umowy nie mogły odnieść zamierzonego skutku. Zażalenie zasługiwało jednak na uwzględnienie ze względu na zasadność zarzutu niewystąpienia przesłanki nierozpoznania przez Sąd pierwszej instancji istoty sprawy.

Sąd Najwyższy wskazywał wielokrotnie, że nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., jest wadliwością rozstrzygnięcia polegającą na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź zaniechaniu zbadania przez ten sąd materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów stron z powodu bezpodstawnego przyjęcia, iż wystąpiła przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 23 września 1998 r.

II CKN 897/97, OSNC 1999, Nr 1, poz. 22; z 12 lutego 2002 r. I CKN 486/00, OSP 2003, z. 3, poz. 36; z 19 czerwca 2013 r., I CSK 156/13, niepubl.; z 25 czerwca 2015 r., V CZ 35/15, niepubl. i z 7 kwietnia 2016 r., II CZ 6/16, niepubl.).

Sąd Najwyższy wyjaśnił już również, że o nierozpoznaniu istoty sprawy nie świadczy potrzeba poczynienia nowych ustaleń co do okoliczności faktycznych sprawy, choćby decydujących z punktu widzenia kierunku jej rozstrzygnięcia. Dokonanie przez sąd drugiej instancji odmiennej oceny prawnej i związana z tym potrzeba poczynienia dodatkowych ustaleń faktycznych nie upoważnia więc co do zasady do zarzucenia sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a wskazuje jedynie, że istota sprawy nie została rozpoznana prawidłowo (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 9 sierpnia 2016 r., II CZ 113/16; z 20 stycznia 2017 r., I CZ 1/17; z 26 czerwca 2020 r., V CZ 25/20 i z 26 lutego 2021 r., I CZ 88/20, wszystkie niepubl.).

Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd odwoławczy uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji, ponieważ odmiennie ocenił status powodów jako konsumentów oraz abuzywność postanowień zawartej przez strony umowy kredytu. Natomiast ustaleniami faktycznymi Sądu pierwszej instancji objęte zostały okoliczności zawarcia umowy, w tym możliwości dokonywania indywidualnych uzgodnień, a także pouczenia o ryzyku kursowym. Zastrzeżenia Sądu drugiej instancji dotyczące trafności rozstrzygnięcia oraz przyczyn, które legły u jego podstaw, mogły i powinny być zatem rozważone i rozstrzygnięte w ramach postępowania apelacyjnego. Wytknięte zaś Sądowi pierwszej instancji uchybienia wskazują, że Sąd ten rozpoznał dochodzone roszczenie w sposób, który Sąd Okręgowy uznaje za nieprawidłowy, co jednak nie dawało w okolicznościach sprawy podstaw do przyjęcia, iż doszło do nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. Zakwestionowanie przez Sąd odwoławczy poglądu Sądu pierwszej instancji i uznanie oceny prawnej tego Sądu za błędną obligowało Sąd Okręgowy do dokonania samodzielnej oceny roszczenia, nawet jeśli jej dokonanie wymagałoby przeprowadzenia nowych dowodów i dokonania dodatkowych ustaleń faktycznych, co objęte jest zakresem kognicji tego Sądu.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

as